

PRIJEDLOŽNI PADEŽNI IZRAZ ZA + AKUZATIV U OZNAČAVANJU PROSTORNIH ODNOSA

Jasna Melvinger

U našoj se normativnoj gramatici više puta raspravljalo i na različite načine prosuđivalo o mogućnostima uporabe prijedložnog padežnog izraza za + akuzativ pri označavanju prostornih odnosa.¹ Budući da se tim prijedložnim akuzativom mjesto može označiti na dva različita načina, više su puta bili promatrani ovi ili slični primjeri:

(1) Sunce je zašlo za goru.

(2) Putujem za Sarajevo.

U oba su slučaja za + akuzativ pojavljuju uz glagole kretanja, a značenje ovog padeža s prijedlogom u oba se slučaja najčešće opisuje kao značenje pravca. Tako se za primjere kao što je (1) veli: "Značenje usmerenosti kao posebne vrste namene ima akuzativ s predlogom za u službi određivanja mesta iza predmeta (pojma) s imenom u akuzativu u pravcu koga predmeta se vrši neko kretanje ili se to kretanje završava" (M. Stevanović), a za primjere kao što je (2) postoje i ovi opisi: "neobična nam je upotreba prijedloga za s akuzativom za izricanje pravca putovanja" (Lj. Jonke), "prijedlog za s akuzativom ... u značenju pravca ili smjera koji vodi do nekoga mjesta..." (M. Hraste), "pravac kretanja prema pojmu s imenom u akuzativu, ali samo ako je to neko mesto ili zemlja" (M. Stevanović), "Odomaćilo se i značenje namere u pravcu: putujem za Skoplje" (Ristić - Kangrgin rječnik).

Prema suvremenim mjerilima u proučavanju padeža za označavanje prostornih odnosa ni akuzativ u primjeru (1) ni akuzativ u primjeru (2) ne treba promatrati kao padež pravca (jer to značenje ima prije svega slobodni ili prijedložni dativ ili katkad genitiv, npr. s izvedenim prijedlogom *put*), nego kao padež za izricanje cilja kretanja pri čemu se cilj shvata "kao tačka u prostoru ka kojoj radnja polazi s tim da se na njoj okonča." Ciljni prijedložni padežni izrazi (1) i (2) razlikuju se samo po tome što se imenicom u akuzativu u primjeru (1) cilj označava neizravno, a imenicom u akuzativu u primjeru (2) na izravan način.

Prijedlog za u primjeru (1), kao i ostali prijedlozi što se pojavljuju i s akuzativom i s instrumentalom (*pred, pod, nad, među*), prijedlog je pomoću kojega se mjesto određuje neizravno, upućivanjem na poznati pojam što služi kao orijentacijska točka. Prijedlog za u primjeru (2) istoznačan je s prijedlogom u (a u kojoj drugoj rečenici mogao bi biti istoznačan s prijedlogom na) upotrijebljen je kao lokacijski prijedlog te se njime, kao i ostalim lokacijskim prijedlozima što idu i s akuzativom i s lokativom, mjesto određuje izravno.

¹ M. Hraste, *Putujem za Rijeku ili putujem u Rijeku*, Jezik 3, god. 5, Zagreb, 1957, 89 - 90; M. Mulić, *Nešto o prijedlogu za u značenju namjere u pravcu*, Jezik 2, god. 13, Zagreb, 1971, 57 - 59; Lj. Jonke, *Putujem u Ljubljani, a ne za Ljubljani*, Književni jezik u teoriji i praksi, Znanje, Zagreb, 1965, 395 - 396; M. Stevanović, *Savremeni srpskohrvatski jezik II*, Naučna knjiga, Beograd, 1969, 415 - 416; S. Pavešić, *Jezični savjetnik s gramatikom*, Zagreb, 1971; I. Klajn, *Rečnik jezičnih nedoumica*, Nolit, Beograd, 1987; I. Pranjković, *Konstrukcije s prijedlogom za ispred nesklonivih komponenata*, Jezik, 7, god. 35, Zagreb, 1987, 1 - 6.

² M. Ivić, *Srpskohrvatski padežni sistem za označavanje prostornih odnosa*, Lingvistički ogledi, Prosveta, Beograd, 1983, 207 - 214.

Za akuzativni prijedložni izraz kojim se neizravno, orijentacijski određuje cilj misli se da se "sve rjeđe javlja, a i kad se javi da to najčešće biva uz glagol *zaći*" (I. Pranjkić). Gramatičari daju i primjere koji su danas zastarjeli, ali izgleda da je popis glagola uz koje se ovaj prijedložni akuzativ pojavljuje kao posve običan i u suvremenom razgovornom jeziku ipak nešto širi. Npr. osim glagola *zaći* treba upozoriti i na druge glagole s prefiksom za kada taj prefiks znači "da je radnja zašla za što, iza čega"³: *zakloniti (se)*, *zamaći*, *zaminuti*, *zavući (se)*, *zaviriti*, *zadjenuiti*, *zataknut*, *zabaciti*, *zatjerati*. Evo primjera:

Zabaciti kamen za kuću, zaći za goru (T. Maretić⁴), *Zatjerati ovce za brdo* (Vukov rječnik). *Zamakoše za prvi ugao desno* (Lj. Jonke), *Zakloni se za jelu zelenu* (M. Hraste), *Zadenu dvojnice za pojas* (M. Stevanović), *Pauk se zavukao za ormar*, *Zatakнула je cvijet za uho*, *Zavirio je za zavjesu*, *Zaminuo je za ugao* (razgovorni jezik).

Nisu rijetki ni primjeri s ovim glagolima: *metnuti*, *staviti*, *ostaviti*, *baciti*, *sasuti*, *izliti*, *s(a)kriti (se)*, *ići*, *poći*, *doći*, *otići*, *izaći*, *vratiti se*, *sjesti*, *stati* i dr. o čemu svjedoče ovi također uglavnom poznati primjeri:

Brat je pošao za kuću, Netko se za list sakrije, a netko ne može ni za dub (M. Hraste), *Za zelen šešir stavi krilo od češljugara, Metni jednog đaurina pod siniju a drugog za siniju, Jezik za zube gurbeti jedni! Srbi se vrte za granice beogradskog pašaluka* (M. Stevanović), *Izašao je za govornicu, Sjeo je za volan, Pozovi ga za naš stol, Sunce se sakrilo za obalak, Stavi ruke za leđa, Sasula mu je pijeska za vrat. Vratio se za strug, Stao je za strug, Otišao je za šank, Skrenuo je za ugao, Ostavi to za vrata* (razgovorni jezik)

Obično se ističe da se za + akuzativ uvijek može zamijeniti istoznačnim prijedložnim padežnim izrazom *iza* + genitiv. Katkad to nije moguće učiniti, a da pri tome ne dođe do dvosmislenosti ili pak do promjene značenja rečenice:

Bacio je kamen za kuću (\rightarrow ^{*}*iza kuće*). *Izašao je za govornicu* (\rightarrow ^{*}*iza govornice*), *Skrenuo je za ugao* (\rightarrow ^{*}*iza ugla*), *Došao je za stol* (\rightarrow ^{*}*iza stola*), *Sjela je za katedru* (^{*} \rightarrow *iza katedre*), *Sipao joj je pijeska za vrat* (^{*} \rightarrow *iza vrata*).

Pojam izrečen imenicom u akuzativu uvijek se može shvatiti samo kao neizravno označen cilj kretanja, a pojam izrečen imenicom u genitivu (kako se i vidi iz navedenih primjera) može se shvatiti na dva načina: i kao završna točka kretanja, cilj, i kao početna točka tog kretanja ili pak i kao cilj i kao mjesto na kome se izvršava radnja u cjelini. Jednostavno rečeno, za + akuzativ uvijek je odgovor na pitanje *kamo*, a *iza* + genitiv može se tumačiti i kao odgovor na pitanje *odakle*, odnosno, *gdje*.

Pojedini primjeri s prijedložnim izrazom za + akuzativ dobivaju zamjenom izrazom *iza* + genitiv nešto drukčiju nijansu značenja. Naime, kad kažemo: *Sjela je za pisači stroj*, *Sjela je za stol*, *Stala je za katedru*, *Stala je za govornicu* i sl. znamo da je određena osoba promjenom položaja tijela u mjestu zauzela prema predmetu označenom imenicom u akuzativu položaj uobičajen prema predmetu označenom imenicom u aku-

³ S. Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, JAZU - Globus, Zagreb, 1986, 494.

⁴ T. Maretić, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*, Zagreb, 1931, 356.

zativu položaj uobičajen pri profesionalnoj ili kakvoj drugoj radnji za vršenje koje je taj predmet i namijenjen. Kad kažemo: *Sjela je iza pisaćeg stroja, Sjela je iza stola, Stala je iza katedre*, i sl. jasno je da položaj koji se zauzima završetkom kretanja nije položaj optimalan pri korišćenju zadanog predmeta, u odgovarajućoj djelatnosti za koju je i namijenjen, kao oruđe ili drukčije.

Rečenice s prijedložnim padežnim izrazom *za* + akuzativ u značenju neizravno označenoga cilja u normativnom pogledu nikada nisu bile sporne. Sporni su i, zapravo, gramatički neovjereni jedino pojedini primjeri rečenica koje izmišljaju naši jezikoslovci da bi potkrijepili svoje tvrdnje: "Tako se onda može na zapadu boriti značenje *Putujem u Varaždin* sa značenjem *Putujem nekamo iza Varaždina* ako se upotrijebi prijedlog *za* (*Putujem za Varaždin*)" (Lj. Jonke), "... mogli bismo zaključiti da ono iz Vjesnika *za Brione* i *za Ženevu* treba shvatiti da se ne putuje u samu Ženevu ili na Brione, nego u neko mjesto što se nalazi iza njih, za njima." (M. Mulić). Naime, uz glagol *putovati* prijedložni padežni izraz *za* + akuzativ nikad se ne upotrebljava u značenju neizravno označenoga cilja te do nedoumice zbog koje su naši gramatičari zabrinuti uopće ne može doći. Za rečenice kao što su *Putujem za Varaždin* u značenju *Putujem nekamo iza Varaždina*, osim u spomenutim člancima, teško bi bilo pronaći koju potvrdu. .

Prijedložni padežni izraz *za* + akuzativ kojim se izravno određuje cilj kretanja također se ne može upotrijebiti uz sve glagole a i izbor imenice u akuzativu je semantički ograničen. Primijećeno je već da se taj izraz pojavljuje samo onda kada se kao cilj kretanja označuje kakav grad ili zemlja (M. Stevanović) ili, dodajmo, kontinent: *Otišao je za Sarajevo, Otputovao je za Angolu, Otplovio je za Južnu Ameriku*.

Postoji, međutim, još jedno ograničenje: glagol u ulozi predikata u ovakvim rečenicama može biti samo glagol kretanja koji to kretanje označuje kao *udaljavanje od mjesta u blizini govornika*. Glagoli kretanja kojima se označuje približavanje mjestu u blizini govornika ne mogu dobiti ciljnu priložnu oznaku u obliku prijedložnog padežnog izraza *za* + akuzativ. Rečenice s takvim glagolima bile bi gramatički neovjerene. Usporedimo ove primjere:

*Otputovao je za Sarajevo, / *Doputovao je za Sarajevo*

*Otišao je za Angolu, / *Došao je za Angolu*

*Otplovili su za Ameriku, / *Doplovili su za Ameriku*

*Krenuo je za Zagreb, / *Stigao je za Zagreb*

Znači, glagol mora označavati kretanje koje će koga odvesti *tamo* ili *onamo*, a nikako kretanje koje će koga dovesti *ovamo*.⁵

Pojedini gramatičari (I. Pranjković) misle da je uporaba rečenica s prijedložnim padežnim izrazom *za* + akuzativ pri izravnom obilježavanju cilja moguća samo kad glagol kretanja podrazumijeva putovanje kakvim prijevoznim sredstvom (vlakom, autobusom, lađom, avionom). Budući da imenica u akuzativu kao cilj kretanja označuje obavezno grad, zemlju, kontinent, takva je pretpostavka logična: na dalji put obično se kreće kakvim prijevoznim sredstvom. Međutim, postoje i situacije (razni sportski pothvati i

⁵ I ovim se potvrđuje pretpostavka koju iznosim u daljnjem tekstu da su rečenice ilustrirane primjerom (2) u izravnoj vezi s rečenicama ilustriranim primjerom (4) i (5).

sl.) kada se vršitelj radnje opredjeljuje za pješaćenje pa ni ovakve rečenice ne bismo mogli smatrati neprihvatljivima:

Otpješaćio je za Sarajevo.

Pješice je krenuo za Samobor.

Rečenice kojima se želi dokazati opravdanost uvođenja navedenog značenjskog ograničenja (obavezno kretanje prijevoznim sredstvima): *Prošetajmo za Trnje*, *Prošetajmo za Kvatrić* odista su neprihvatljive, ali iz sljedeća dva razloga:

Naime, Trnje i Kvatrić nisu ni gradovi ni zemlje nego je riječ o gradskoj četvrti, odnosno, o trgu u gradu pa se, dakle, te imenice ne mogu pojaviti u prijedložnom padežnom izrazu za + akuzativ pri izravnom određivanju cilja. Također, i kada bismo otklonili to ograničenje i upotrijebili imenicu u akuzativu koja se inače po pravilu može pojaviti u rečenicama kao što je (2) opet bi Pranjkovićeви primjeri bili neprihvatljivi: *Prošetajmo za Samobor*, *Prošetajmo za Podsused*. Zato što glagol *prošetati* (s) zahtijeva ne ciljnu mjesnu oznaku u akuzativu (čak i ako upotrijebimo prijedloge *na/u*), nego priložnu oznaku kojom se označuje bilo mjesto vršenja radnje u cjelini (*Prošetajmo (se) kroz Trnje*, *Prošetajmo (se) po Kvatriću*), bilo pak granične točke kretanja (*Prošetajmo (se) odavde do Trnja*, *Prošetajmo (se) odavde do Kvatrića*).

Da neprihvatljivost Pranjkovićevih rečenica nije uvjetovana time znači li glagol u njihovu predikatu kretanje prijevoznim sredstvom ili kretanje pješice pokazuje i ovi primjeri: **Provozajmo se za Trnje*, **Odvezimo se za Kvatrić*. Načinjene su u skladu sa semantičkim kriterijem koji Pranjković smatra važnim, a ipak nisu ovjerene.

Rečenice s prijedložnim padežnim izrazom za + akuzativ pri izravnom određivanju cilja kretanja nisu morale nastati posuđivanjem iz neslavenskih jezika kako se to katkad tumači (M. Hraste), nego preko akuzativnih prijedložnih izraza u kojima se pojavljuje i prijedlog za u namjenskom značenju i prijedlog u u ciljnom značenju. Ti se dvoprijedložni padežni izrazi u rečenici mogu pojaviti ili kao atributi ili kao priložne oznake kao što pokazuju ovi primjeri preuzeti iz gramatike M. Stevanovića:

(3) *Nisu ovo puti za u nebo plavo.*

(4) *...da smo iz Brankovine za u Toplu pošli.*

Poznato je inače u jezikoslovnoj znanosti⁶ da dvoprijedložni padežni izrazi kao što je i izraz za + u + akuzativ mogu biti opisani kao rečenice čiji predikati nisu izrečeni, ali se podrazumijevaju:

Nisu ovo puti za (to da se njima stigne) u nebo plavo

...da smo iz Brankovine za (to da stignemo) u Toplu pošli

Na isti način kao *puti za u nebo* u rečenici (3) tumače se i drugi dvoprijedložni padežni izrazi koji se pojavljuju u suvremenom književnom jeziku: *kamen za pod glavu*, *pšenica za u mlin* (I. Pranjković), *novac za u banku*, *slama za pod stoku*, *papuče samo za po kući*, *haljinica dobra samo za ispod kecelje* (J. Kašić). Neizrečeni predikati u ovim dvoprijedložnim padežnim izrazima mogu imati različita značenja, a i prijedložni izrazi koje tumačimo kao oznake neizrečenome predikatu mogu biti različiti: *kamen za (to da se stavi) pod glavu*, *pšenica za (to da se odnese) u mlin*, *papuče samo za (to da se nose) po kući* i sl.

⁶ J. Kašić, *Pojava nagomilavanja predloga u savremenom srpskohrvatskom književnom jeziku*, Zbornik za filologiju i lingvistiku, knj. XII, Novi Sad, 1969, 173 - 181.

Na isti način kao dvoprijedložni padežni izraz u rečenici (4) mogu se tumačiti i ovi u kojima prijedlog *za* također ima značenje namjene: *Dala sam joj neke rite neka ima za kod kuće, ... kad su se Srbi povlačili uz Lim za preko Albanije* (J. Kašić): *neka ima za (to da ih nosi) kod kuće, ... kad su se Srbi povlačili uz Lim za (to da prijeđu) preko Albanije*

U atributnim dvoprijedložnim padežnim izrazima kao što je onaj u rečenici (3) ciljni prijedlog *u* može se uvijek ispustiti, tj. može ostati neizrečen, a da pri tome prijedlog *za* ne promijeni svoje namjensko značenje.

Nisu ovo puti (za u nebo → za nebo) plavo

U priložno upotrijebljenim dvoprijedložnim padežnim izrazima kao što je onaj u rečenici (4) ispuštanjem ciljnog prijedloga *u*, u najvećem broju primjera, prijedlog *za* ne čuva svoje namjensko značenje, nego dobiva ciljno:

...da smo iz Brankovine (za u Topolu → za Topolu) pošli

Sa stajališta normativne gramatike dvoprijedložni padežni izrazi nisu sporni.⁷ Također, s tog stajališta nisu nikad osporavani ni prijedložni padežni izrazi *za* + akuzativ u ulozima atributa, tj. kada čine zavisni dio imeničke sintagme s namjenskim značenjem. Ni sintagmu *vlak za u Sarajevo* ni njemu u suvremenom jeziku uobičajenu istoznačnu varijantu *vlak za Sarajevo* normativna gramatika ne dovodi u pitanje.

Premda na primjere te vrste nikad do sada nije bilo upozoravano, treba napomenuti da ni po čemu u normativnom pogledu ne mogu biti sporni ni priložno upotrijebljeni prijedložni padežni izrazi *za* + akuzativ uz glagole kretanja u kojima prijedlog *za* čuva svoje namjensko značenje:

(5) *Avioni uzlijeću za Kijev, Moskvu, Lenjingrad, Helsinki, Prag ili Budimpeštu.* (Z. Golob, *Dnevnik* 1985.)⁸

Namjenski prijedlog *za* nemoguće je u ovoj rečenici zamijeniti ciljnim *u*: *Avioni uzlijeću u Kijev, Moskvu...* Dakle, *za* + akuzativ uz glagole kretanja ima katkad značenje namjene i u priložnoj uporabi, a ne samo u atributnoj kako se to obično uopćava u normativnim savjetima (npr. S. Pavešić).

Podijeljena su mišljenja o tome može li se prijedložni padežni izraz *za* + akuzativ, kada se njime izravno označuje cilj kretanja prihvatiti kao kodificiran ili ne. Pojedini lingvisti daju pozitivan odgovor (npr. M. Stevanović, Ž. Stanojčić⁹, I. Klajn, I. Pranjković), a pojedini lingvisti negativan (npr. M. Hraste, Lj. Jonke, M. Mulić, S. Pavešić).

Razlozi protiv kodificiranja rečenica ilustriranih u ovome tekstu primjerom (2) u hrvatskom književnom jeziku mogli bi biti ovi:

- Budući da je u tim rečenicama *za* + akuzativ dobilo mjesno ciljno značenje, taj se prijedložni padež uvijek može zamijeniti istoznačnim *u/na* + akuzativ.

- Rečenice s ovim prijedložnim padežnim izrazom često su dvoznačne te tako sugovorniku onemogućuju pravilno razumijevanje govornikove namjere. Naime, *za* +

⁷ B. Finka, *Živi jezik ne treba nikad umrtvljavati* (Mišljenje o uporabi dvaju uzastopnih prijedloga) *Jezik*, god. 30. Zagreb, 1982, 91 - 93.

⁸ Z. Golob, *Dnevnik* 1985, Mladost, Zagreb, 1987. 144.

⁹ Ž. Stanojčić, *Sintaksa jezika Laze Lazarevića*, Institut za srpskohrvatski jezik, Biblioteka Južnoslovenskog filologa, nova serija, knj. 4. Beograd, 1973. 47 - 48.

akuzativ često se u istoj rečenici može protumačiti i kao atribut s namjenskim značenjem i kao priložna oznaka mjesta. Evo nekih u tom smislu već tumačenih primjera:

(6) *A drumom za naše selo idu jedna kola, Kako pop navrat-nanos spremio kola za Biograd...* (Ž. Stanojčić), *Putovao sam lađom za Šabac.* (M. Stevanović).

U pismenom nam tekstu pri razrješavanju tih dvosmislenosti ne može pomoći ni rečenični naglasak i intonacija pa na temelju navedenog odista ne možemo znati je li govornik htio odrediti poblize o kakvom je drumu, kolima ili lađi riječ ili je pak prijedložnim padežom za + akuzativ namjeravao odrediti kamo se kreću kola, odnosno, kamo putuje putnik bez obzira na to koja je krajnja postaja lađe.

- U hrvatskom književnom jeziku, u pisanim njegovim oblicima takve rečenice nije lako pronaći. Npr. u novinsko - publicističkim tekstovima (*Vjesnik* od 19. i od 25. 5. 1988) pojavljuju se samo prijedložni padežni izrazi *na/u* + akuzativ i onda kada je imenicom u akuzativu označen kakav grad ili zemlja:

Staza vodi od željezničke stanice Buzet (Počekaj) preko sela Slum u Klenovščak, Predsjednik Reagan vjerojatno će u Moskvu otputovati s ratificiranim sporazumom, Košarkašice "Jedinstva" otputovale su na jednotjedno putovanje u Poljsku, Mikulić otputovao u Tokyo, Otmičar prvo prisilio pilota da se vrati u Madelin, a zatim mu naredio da odleti u Panamu.

Razlog za priznavanje normativnog statusa rečenica kao što je ona u primjeru (2) mogao bi biti ovaj:

- U pisanim se oblicima hrvatskog književnog jezika ove rečenice ne pojavljuju iako su inače uvriježene u razgovornom jeziku zato što ih lektor i korektori dosljedno odstranjuju poštujući normativne zahtjeve lingvista.

Međutim, budući da se možemo upitati kako se to u novinsko-publicističkim tekstovima, unatoč lektorskom i korektorskom trudu, drugi jezični oblici koji su također "na udaru" normativne gramatike ipak pojavljuju, a ovaj ne, pretpostavka da je za + akuzativ pri izravnom označavanju cilja u razgovornom jeziku uobičajen ne čini se posve uvjerljivom.

Postoji doduše načena mogućnost da se sustavnijim proučavanjem razgovorne sintakse dođe i do drukčijeg zaključka, ali za sada je svakako uputnije, pri uporabi prijedložnog padežnog izraza za + akuzativ u hrvatskom književnom jeziku, pridržavati se već ustaljenog normativnog rješenja.

S a ž e t a k

Jasna Melvinger, Pedagoški fakultet, Osijek

UDK 801.563.21:808.62, izvorni znanstveni članak, primljen 20. lipnja 1988, prihvaćen za tisak 12. listopada 1988.

Prepositional Group za + Accusative Case denoting Spatial Relationship

The author discusses syntactic and semantic aspects of structures of the type *putujem za Sarajevo* and *zaći za goru*.

ETIMOLOŠKI I CIVILIZACIJSKI KORIJENI RIJEČI AKACIJA

Marko Kovačević

U jednom broju Jezika piše: "Pravi hungarizmi u hrvatskome književnom jeziku jesu: akacija, bunda, čaklja, čopor, gulaš, hajduk, kečiga, kiniti (se), lopov, lopta, sara, šaš, varoš..."¹

Dakle, u suvremenome bi hrvatskom standardnom jeziku bilo 14 pravih hungarizama, a to znači iskonski mađarskih riječi. Prva riječ (*akacija*) ipak to nije. Tome se mogu uputiti ozbiljni biljnozemljopisni, povijesnokulturni i etimološki prigovori.

Premda semantiku valja dobro razlikovati od etimologije, govoreći o nekome fitonimu i njegovu korijenskom podrijetlu, treba ga potanje i značenjski odrediti da znamo o čemu govorimo. Osim toga uz kronološki kriterij, kulturni i civilizacijski doticaj, glasovni i leksički oblik, semantički je kriterij nezaobilazan pri utvrđivanju etimona.²

U hrvatskome književnom jeziku čas se bagrem (*Robinia pseudoacacia*) naziva akacijom³, čas akacija (*Acacia Willd.*) bagremom⁴. Zbog vanjske sličnosti tih dvaju biljnih rodova, i u drugim evropskim jezicima, u običnu, nestručnu, govoru, dolazi do zamjene njihovih fitonima. Stoga i naši i strani rječnici i leksikoni novijeg datuma semantički precizno razgraničuju ta dva fitonima⁵.

Kako se dakle riječ *akacija* i riječ *bagrem* zamjenjuju, razgraničimo im najprije stručno, botaničko značenje.

Akacija, u novolatinskome botaničkom nazivlju *Acacia*, "rod je listopadnoga i vazdazelenog drveća, grmlja i polugrmlja, rjeđe drvenastih penjačica, iz porodice mahunarki (*Leguminosae*) i potporodice mimozoidejâ (*Mimosoideae*). Rod akacijâ obuhvaća više od 600 vrsta, rasprostranjenih većinom u tropskim i subtropskim krajevima... Drvo mnogih akacija cijeni se od davnine zbog trajnosti, specifične boje i mirisa."⁶

Bagrem, u novolatinskome botaničkom nazivlju *Robinia*, "rod je listopadnog drveća i grmlja iz porodice mahunarki (*Leguminosae*); obuhvaća oko 20 vrsta koje potječu

¹ Marija-Ana Dürriegl, *Hungarizmi u hrvatskome književnom jeziku*, Jezik, god. 35, br. 4, str. 98. Popis hungarizama napravljen je na temelju djela Lászla Hadrovicsa, *Ungarische Elemente im Serbokroatischen, Académiai kiadó, Budapest, 1985.*

L. Hadrovics u navedenoj knjizi uz mađ. posredništvo dopušta i mogućnost da je riječ akacija preuzeta iz njemačkoga. Kako joj daje etimologiju, M.-A. Dürriegl ubrojala ju je među hungarizme.

² Pierre Guiraud, *L'Étymologie*, Paris, 1967, str. 37.

³ Julije Benešić, *Rječnik hrvatskog književnog jezika*, Zagreb, 1985, sv. I, s.v. *akácija* et *bagrem*.

⁴ Mirko Divković, *Latinsko-hrvatski rječnik*, Zagreb, 1900, s.v. *acanthus* 2; Stjepan Senč, *Grčko-hrvatski rječnik*, Zagreb, 1910, s.v. *ákantha* 2; Milan Žepić, *Latinsko-hrvatski rječnik*, Zagreb, 1967, s.v. *acanthus* b; *Biblija, Stari i Novi zavjet*, Stvarnost, Zagreb, 1968, *Izlazak*, 36, 20; 37, 2; 37, 4-5.

⁵ Minervin *Leksikon*, Zagreb, 1936, s. v. *akacija* et *bagrema*; *Leksikon JLZ*, Zagreb, 1974, s. v. *akacija* et *bagrem*; M. Deanović et alii, *Hrvatskosrpsko-francuski rječnik*, Zagreb, 1960, s. v. *akacija* et *bagrem*. *Osmojezični enciklopedijski rječnik*, JLZ, Zagreb, 1987, s. v. *akacija* et *bagrem*.

⁶ *Šumarska enciklopedija*, JLZ, Zagreb, 1980, sv. I, s. v. *akacija* (dalje ŠE). Usp. *Enciklopedija Leksikografskog zavoda*, Zagreb, 1966, I, s.v. *akacija* (dalje EIZ).